

Vigelsø

2017

Naturovervågningsrapport Fugle

Planten Kveller pibler frem på de nye strandenge mod nord (N-området).

Udarbejdet af Kurt Due Johansen til Dansk Ornitologisk Forening
For Naturstyrelsen Fyn.

Gåsegræsset strandeng på øen Store Ægholm. Foto: Kurt Due Johansen.

Vigelsø, september 2009 – før digebruddet. Fotograf: Viggo Lind.

Vigelsø, marts 2014 – efter digebruddet. Vigelsø er nu en del af søterritoriet. Foto: Viggo Lind.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning

2. Resumé

3. Beskrivelse

3.1 Overordnet beskrivelse

3.2 Bevoksninger

3.3 Vandområderne

3.4 Lysåbne samfund

3.5 Vigelsø Hoved

3.6 Øer

4. Naturpleje og drift af Fuglesøen og engene

4.1 Naturpleje af engene

4.2 Slåning

4.2.1 Vurdering af den samlede naturpleje

4.3 Vandstande på Engen

4.4 Vandstande i Fuglesøen

4.5 Salinitet

4.6 Alger i Fuglesøen og Østerpotte

5. Fauna og flora

5.1 Inddæmningen

6. Ræv

7. Fugletællingerne

7.1 Lidt om fugletællingerne

7.2 Fugleåret 2016, overordnet set

8. Artsgennemgang

1. INDLEDNING

Miljøministeriet erhvervede i slutningen af 1990 Vigelsø i Odense Fjord. Baggrunden for erhvervelsen var især at foretage omfattende naturgenopretning på øen, der kunne bidrage til bedre forhold for fuglene i området. Vigelsø er nemlig EF-fuglebeskyttelsesområde. I EF-fuglebeskyttelsesdirektivet opfordres medlemslandene til at forbedre forholdene for fuglene i de udpegede områder.

Samtidig skulle øen åbnes for offentligheden og der skulle åbnes en naturskole.

Det blev vedtaget, at der skulle ske en udstrakt naturovervågning af udviklingen på øen.

Hvad angår fuglene, skulle overvågningen specielt følge udviklingen i takt med at landbrugsdyrkningen gradvis hørte op, og naturgenopretningen slog igennem. Desuden skulle det overvåges, hvorledes den menneskelige aktivitet på øen påvirkede fuglelivet.

2017 var det 20. år, hvor naturgenopretningen var fuldt færdig, såvel skovplantning som eng- og søetablering.

2017 var samtidig det fjerde hele år, hvor Inddæmningen ikke længere var et sø- og engområde, men en integreret del af søterritoriet, hvor vandstanden svinger i takt med høj- og lavvande i Odense Fjord.

2017 var det 22. år, hvor Vigelsø og en del af søterritoriet omkring øen var vildtreservat. På disse arealer er det ikke tilladt at jage vandfugle. På selve Vigelsø er der færdselsforbud på Sydøen samt forbud mod vandfuglejagt.

Denne rapport der omfatter året 2017 er den 25. i rækken af overvågningsrapporter over fuglelivet på øen.

Rapporten beskriver, udover fuglelivet på Vigelsø, en række overordnede forhold på øen, status for naturgenopretning, færdsel mv.

2. RESUMÉ

2017 var det første hele år, hvor de i 2016 etablerede strandenge i Vigelsøs Inddæmning eksisterede.

Der er foretaget observationer i 132 dage, hvilket er et meget højt antal dage.

Observationerne viser fremgang for nogen ynglefugle, f.eks. klyden, som ynglede for første gang siden digebruddet i 2013.

For de ynglende vadefugle har digebruddet imidlertid været katastrofalt, og ynglende viber, rødben og præstekraver er forsvundet. Forsvundet er også ynglende lille lappedykker, svømmeænder og troldænder.

For de trækkende fugle viser de nye strandenge fremgange for flere arter siden digebruddet. Hjejler, viber, almindelig ryler og storspover raster igen. Men digebruddet var stadig katastrofalt for hjejlen som er udpegningsart. For trods mange fugle i 2017, udgør de rastende hjejler kun en brøkdel af det antal og det antal hjejledage, som hjejlerne tilbragte på øen før digebruddet.

Der er også sket stigninger i antallet af gæs siden digebruddet. Men igen, antallet af rastende gæs ligger stadig kun på en brøkdel af tallene før digebruddet.

Antallet af svømmeænder er også i stigning siden digebruddet. Men her er tilbagegangen siden digebruddet stadig meget markant. Skeanden, som forekom før digebruddet med tal der berettigede arten til at være udpegningsart for Odense Fjord er forsvundet. Og krikanden forekommer – trods fremgang efter etableringen af strandengene kun i 1/10 af antallene før digebruddet. Det samme gælder pibeanden.

Og for den lille dykand troldand står det endnu værre til. Den er simpelthen forsvundet efter at have forekommet i efterårene før digebruddet med langt mere end 1.000 fugle.

Det er således positivt med fremgange for flere arter i 2017 i forhold til de sidste 3 år med digebrud, men for mange arter er forekomsterne stadig lave eller fraværende i forhold til før digebruddet.

Det skal blive spændende at følge Vigelsø de kommende år i forbindelse med at vegetationen forhåbentlig indvandrer på de nye strandengsflader.

3. BESKRIVELSE AF VIGELSØ

3.1 Overordnet beskrivelse

Vigelsø ligger midt i Odense Fjord på overgangen mellem Yder- og Inderfjorden.

Syd, vest og øst for Vigelsø er farvandet meget lavvandet og dele bliver ofte blotlagt ved lavvande. Sejlrenden til Odense forløber mellem de lavvandede arealer mod vest og Klintebjerg.

Indtil erhvervelsen i 1990 var Vigelsø en landbrugsø, der blev drevet med især korn og raps.

Efter erhvervelsen blev den nordlige del af øen plantet til med skov og vandstanden blev successivt hævet i Inddæmningen, indtil 1997, hvor vandstanden var hævet til det fastsatte mål.

Før stormen Bodil i 2013 var Vigelsø således en 132 hektar stor ø, bestående af den oprindelige moræne-del på 66 hektar med skov på norddelen og en 66 hektar Inddæmning, hvori der fra 1997 lå en ca. 40 hektar stor, fersk sø, "Fuglesøen". Søen var omgivet af strandenge.

Efter Bodil blev Inddæmningen overskyldt af saltvand og var siden en del af søterritoriet i Odense Fjord. "Fuglesøen" blev da salt. Indtil august 2016 var Vigelsø således kun 66 hektar stor pga. oversvømmelsen Bodil idet kun morænedelen var fast land.

Fra efteråret 2016 er der i Inddæmningen etableret ca. 25 hektar strandenge. Desuden har man etableret yderligere to gennemløb i dæmningerne.

3.2 Bevoksninger

Der er et parkområde omkring hovedbygningen på et par hektar. Desuden en mindre skov ved fodermesterhuset, kaldet Hejreskoven. Ved Gåsebadet mod øst ligger en mindre løvskovsbevoksning.

Der er i dag én remise på Vigelsø, nemlig en på Nordøen, som efterhånden smelter sammen med den plantede skov. Remiserne på Vesterhoved og Østerhoved blev fældet primo 2003.

Siden erhvervelsen af øen i 1990, er der plantet ca. 25 hektar løvskov på Nordøen: 1991 plantet 10 hektar løvskov.

1992/93 plantet 3,5 hektar løvskov.

Foråret 1994 plantet 4,5 hektar løvskov.

Efteråret 1994 plantet ca. 5,3 hektar løvskov.

1995 supplerende plantning omkring engen.

Skoven er slået godt an, og er nu oppe i 10 meters højde.

I 2008 blev de dele af skoven, som skal være produktionsskov for ager udtyndet meget kraftigt. I disse dele af skoven står træerne nu spredt.

Levende hegn

Fra fodermesterhuset fører en allé op til hovedbygningen. På Nørrehoved står en række popler. Syd for Parken stod et levende hegn på godt 150 meters længde. Dette hegn blev i 2002, i forbindelse med flytningen af fugletårnet, nedknust.

Udsigt gennem alléen ned mod Odense Fjord. Træerne er hovedsagelig Lind (Tilia sp.). Foto: Kurt Due Johansen

3.3 Vandområderne

Vandhuller

Der er nu 5 ferske vandhuller på Vigelsø.

Det største vandhul ligger i tilknytning til hestestalden.

I 1998 blev der gravet et nyt vandhul i engen på Nordøen. 2004 blev der gravet et nyt vandhul på Østerhoved Syd. Vandhullet på Vesterhoved blev ligeledes udvidet i 2004 i forbindelse med at man manglede materiale til digerene.

Strandsøer – og eller laguner

Der er 1 vandhul på Vesterhoved og 1 på Østerhoved der tidvis overskylles med saltvand.

Desuden er der som led i genskabelsen af strandenge i Inddæmningen, etableret 5 større eller mindre saltvandslaguner i strandengene.

Foto fra Kystlagunen nær syddiget. Her er en række gamle hegnstråde, som bør fjernes. Foto: Kurt Due Johansen.

Søterritoriet - nye tider i Inddæmningen

Efter digebruddet i december 2013, blev den tidligere ferske ”Fuglesøen” og de omgivende strandenge nu en del af søterritoriet, i alt ca. 64 hektar. Dette søterritorie er pr. november 2016 et ca. 50 hektar lavvandet salt område, der følger tidevandet i Odense Fjord. Ved lavvande strømmer vandet ud gennem hullerne i digerne og væk fra den tidligere ”Inddæmningen”. Ved høJVandet strømmer vandet tilbage og fylder området. Forskellen mellem det ”oprindelige” 64 hektar store salte område og det pr. november 2016 ca. 50 hektar salte område består i, at der fra august til november 2016 blev etableret ca. 25 hektar kunstige strandenge ved at skubbe og køre materialer ud i den mest lavvandede del af søterritoriet samtidig med at de arealer på morænedelene af Vesterhoved og Østerhoved, hvorfra man tog materialerne til de kunstige strandenge nu lå nedgravede i så lav en kote, at de vil blive overskyllet indtil flere gange om året og også vil udvikle sig til strandenge.

Ved arbejdet i Inddæmningen i efteråret 2016 blev der etableret endnu et hul i dæmningen mod vest, således at her nu er 2 gennemstrømningshuller. Desuden blev der etableret et gennemstrømningshul i det sydlige dige.

.

SV-området med mange rastende grågæs i eftersommeren 2017. Foto: Kurt Due Johansen.

Farvandet mellem Store Ægholm og Vigelsø

Området mellem Store Ægholm og Vigelsø er i dag et ca. 2 hektar stort, lavvandet farvand, som gennemskæres af en dybere rende. Størstedelen af området blotlægges stort set ved lavvande.

Engene på Vesterhovede afgræsses af kreaturer, men som det ses af dette foto fra august, var græsningstrykket så ringe, at der indvandrede vedplanter og græsset var langt over ½ meter højt. Det er alt for ringe et græsningstryk.

3.4 Lysåbne samfund

Strandenge/rørsump

Der er en smal strandengsbræmme rundt om den nordlige del af Vigelsø.

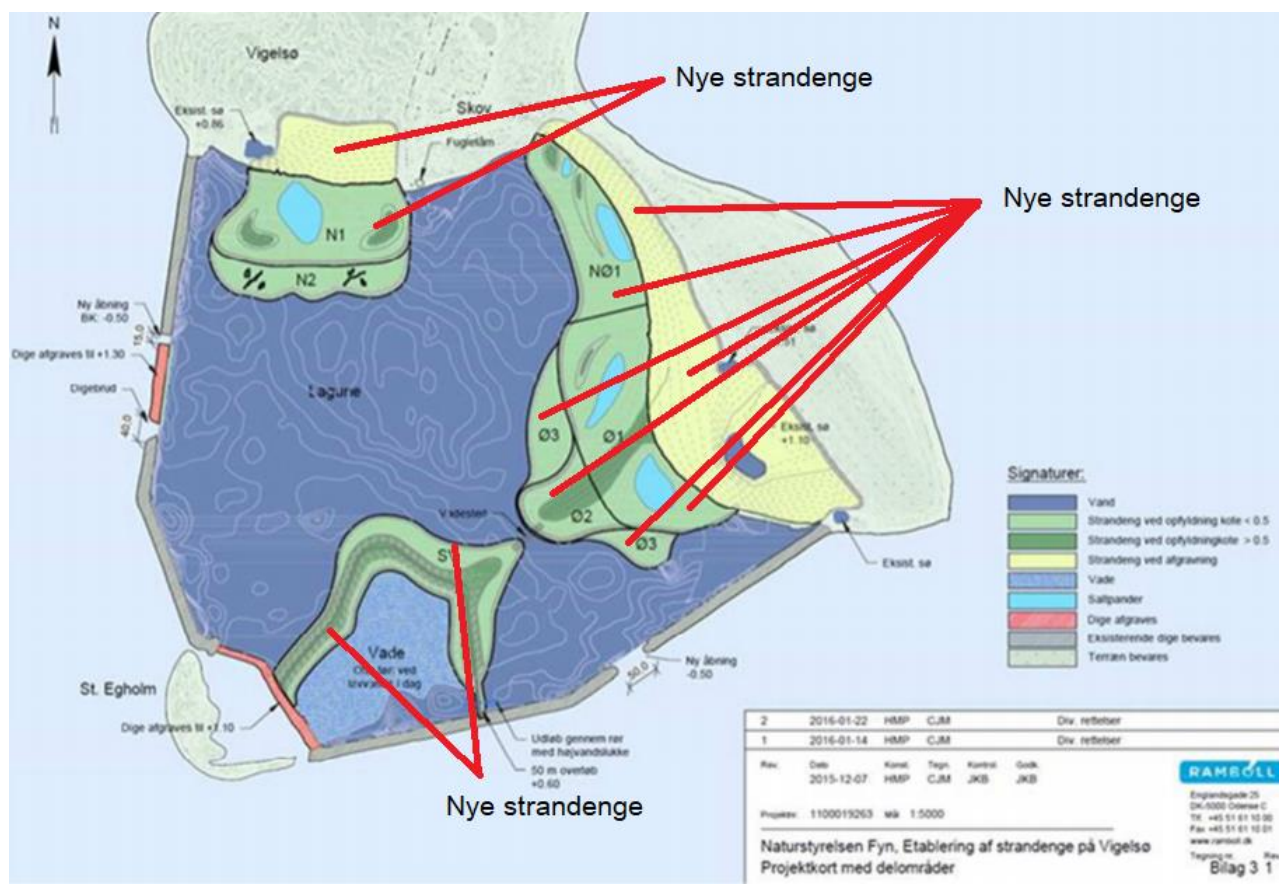
På Skælø og på de laveste dele af Store Ægholm er der strandeng. Strandengen på Store Ægholm etablerede sig på mindre end et år, efter at Store Ægholm blev genskabt som en ø i 1993.

På Skælø Nord og på Østerhoved er der ligeledes partier med strandrørsump.

Fra efteråret 2016 er der i Inddæmningen etableret ca. 25 hektar strandenge ved 1) at skubbe og køre morænemateriale fra den vestligste del af halvøen Østerhoved ud i den tidligere Inddæmning (NØ + Ø-området). Mod nord har man ligeledes etableret kunstige strandenge ved at skubbe og køre morænemateriale fra halvøen Vesterhoved ud i Inddæmningen (N-området). Desuden har man mod sydvest etableret en 5-6 hektar strandengs-ø (SV-området), ved at føre dæmninger fra det sydlige og vestlige dige, således at en særlig lavvandet del af søterritoriet er blevet inddæmnet, så her altid er et vadeareal, der ikke oversvømmes – bortset fra højvandshændelser. Vandet løber efter

et særlig kraftigt højvande ud af SV-området via en overløbsbrønd. Dæmningerne omkring SV-området vil udvikle sig til strandenge i takt med at strandengsplanter etablerer sig. Strandengsplanter vil sandsynligvis ligeledes delvis bevokse den vade der opstår inden for digerne i SV området.

Alle de kunstigt etablerede strandenge begynder mod søterritoriet i kote ca. + 30, hvorefter de med en meget svag hældning stiger i kote op mod de oprindelige halvøer Vesterhoved og Østerhoved, således at de her er beliggende i ca. kote + 1 meter. I de kunstige strandenge er der etableret 5 strandsøer, som overskylles eller overskylles delvis ved kraftige højvande. Ved afleveringen af det færdige arbejde i november 2016 henlås strandengene vegetationsløse.

De nye strandenge på Vigelsø. Kort fra Rambøll.

Fersk eng - kultureng

Vesterhoved og Østerhoved er i dag fersk eng/overdrev domineret af græsser iblandet nogle urter.

3.5 Vigelsø Hoved

Vigelsø Hoved er en kunstig forlængelse af Vigelsø mod nord. Hovedet er en lav tange, bestående af kampesten med opfyldning af jord imellem. Bevoksningen har karakter af overdrev.

Dele af Vigelsø Hoved set fra Nørrehoved. Foto: Kurt Due Johansen.

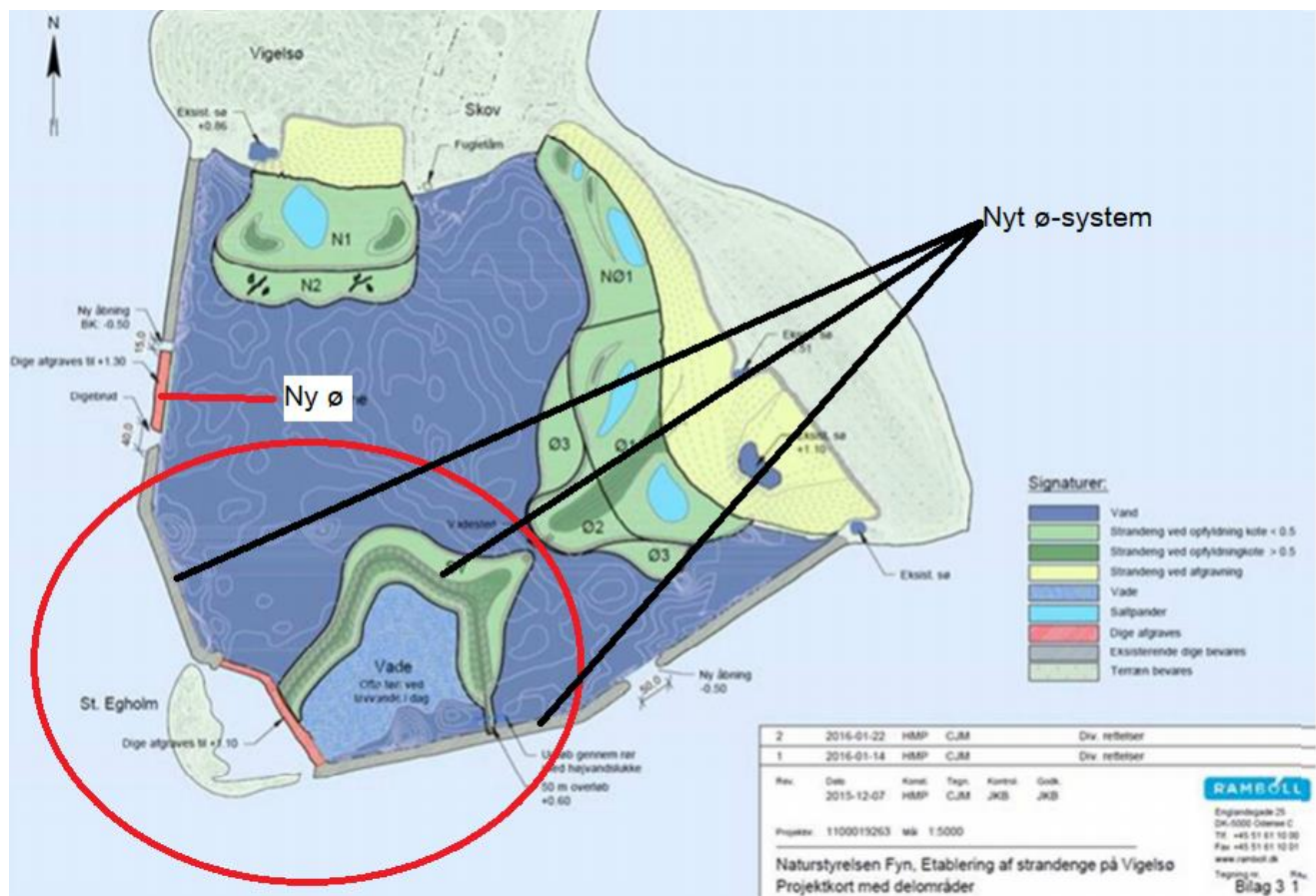
3.6 Øer

På østsiden af Vigelsø Hoved ligger den få m² store Vigelsø Kalv. Kalven er under erosion.

Nord for molen ligger Skalø, som er et par tusinde m² stor.

Store Ægholm er en ca. en hektar stor, op til ca. 1 meter høj ø. Øen var tidligere en del af Vigelsø-inddæmningen, men blev frilagt som en selvstændig ø i 1993.

Øens højeste dele er stadig græsdomineret efter udsåning af kulturgræsser, hvorimod de laveste dele ind mod Vigelsø nu er bevokset med strandengsplanter. Store Ægholm er nu ved at blive ”invaderet” af vedplanter.

Derudover blev der etableret en ø i diget mod vest ved at etablere yderligere et gennemstrømningsløb, ligesom det nye strandengsområde mod sydvest, ”SV-området” og hele detsydvestlige og halvdelen af digestykket mod syd, nu er en ø.

Vigelsø Kalv set fra Vigelsøhoved. Foto Kurt Due Johansen.

4. NATURPLEJE OG DRIFT AF FUGLESØEN SAMT ENGENE

4.1 Naturpleje af engene og Østerhoved

Østerhoved og Vesterhoved blev afgræsset af 17 kreaturer i 2016. Afgræsningen var langt fra optimal og Østerhoved og Vesterhoved fremstod halvlodne i august måned.

Engen på Nordøen blev afgræsset af et mindre antal kreaturer.

4.2. Slåning

Vesterhoved og Østerhoved, som henlå halvlodne i august blev slået maskinelt, hvorefter vegetationen var kort.

Rådyrspor på Vigelsø under ynglefugleoptællingen i maj måned. Foto: Kurt Due Johansen.

4.2.1 Vurdering af den samlede naturpleje

Græsningstrykket var i 2017 ikke tilfredsstillende. Der er for få kreaturer.

Vesterhoved og Østerhoved blev slået i efteråret, hvilket er positivt, da den korte vegetation er vital for fuglene.

"Træskulptur" på Vigelsøhoved. Foto: Kurt Due Johansen.

5. Fauna og flora i Inddæmningen

Fauna og flora i Inddæmningen er ikke undersøgt systematisk, men der er gjort spredte notater ved fugletællingerne.

Undervandsvegetation

Af blomsterplanter er der fundet Langstillet Havgræs (*Ruppia cirrhosa*) samt Almindelig Havgræs (*Ruppia maritima*). Der er fundet store måtter af Krølhårstang (*Chaetomorpha sp.*). Desuden ses der brunalger, f.eks. blæretang (*Fucus vesiculosus*).

Forekomst af sandorm (*Arenicola marina*) i lagunen i Inddæmningen. Foto: Kurt Due Johansen.

Faunaen

I lagunen inden for digerne ses store koncentrationer, sandsynligvis millioner, af hundestejler (*Gasterosteus aculeatus/Pungitius pungitius*) og sandsynligvis også kutlinger, vel sandkutling (*Pomatoschistus minutus*).

Der ses forskellige snegle, f.eks. strandsnegl (*Littorina littorea*) og dyndsnegle (*Hydrobia sp.*).

6. Forekomst af ræv

Det vides ikke om der var ræv på Vigelsø i 2017.

Det er meget vigtigt, at Vigelsø holdes rævefri. Det bør gøres ved at foretage en rævejagt efter at den sidste is er forsvundet fra farvandet mellem Vigelsø og fastlandet.

Foto: Kurt Due Johansen.

7. Lidt om fugletællingerne

Optællingsområdet

Optællingsområdet udgøres af selve Vigelsø, Vigelsø Kalv, Skalø og Store Ægholm.

Fuglene på den del af søterritoriet der dækker den tidligere ”Fuglesøen” tælles også.

Fugletællingerne i 2017, har fra juli til november været mere intensive end tidligere for at følge effekten af etableringen af de nye strandenge i Inddæmningen. Der er foretaget en total optælling af ynglefuglene primo maj. Derudover er der aflagt enkelte besøg på selve Vigelsø i løbet af året. Det store antal optællinger er foretaget fra fastlandet, især fra toppen af den gamle losseplads på Stige Ø. Herfra har man en fremragende oversigt over Inddæmningen. Men det er klart, at disse optællinger i kraft af afstanden mellem Stige Ø og Vigelsø vil mangle nogen arter, da det er svært at skelne visse fuglearter fra hinanden på grund af afstanden. Denne type optælling giver således nogle usikkerheder, som især består i:

- Det er svært at bestemme vadefugle – udover vibe, hjejle, stor regnspove og almindelig ryle
- Nogle fugle overses.

Til gengæld er der så mange observationer i efteråret, at de vigtige artsgrupper gæs, svømmeænder, delvis vadefugle og rovfugle er dækket særdeles fint.

Ynglefugletællingen 15.05. er foretaget sammen med opsynsmand Torben Pedersen samt Bo Esbech:

Der er foretaget observationer på følgende datoer:

02.01, 04.01, 06.01, 13.01, 16.01, 23.01, 26.01,
01.02, 06.02, 13.02, 14.02, 21.02,
01.03, 02.03, 07.03, 08.03, 15.03, 16.03, 20.03, 21.03, 22.03, 23.03, 26.03, 27.03, 28.03, 29.03,
03.04, 04.04, 04.04, 05.04, 06.04, 07.04, 10.04, 12.04, 14.04, 16.04, 18.04, 19.04, 23.04, 25.04,
26.04, 27.04,
07.05, 08.05, 09.05, 15.05, 22.05, 29.05,
01.06, 10.06, 18.06, 24.06, 28.06,
04.07, 17.07, 18.07, 24.07, 26.07, 28.07, 30.07, 31.07.
01.08, 04.08, 07.08, 10.08, 13.08, 15.08, 16.08, 21.08, 23.08, 25.08, 29.08, 31.08.
03.09, 04.09, 05.09, 08.09, 10.09, 12.09, 14.09, 15.09, 17.09, 18.09, 20.09, 24.09, 26.09, 28.09,
29.09.
01.10, 02.10, 03.10, 05.10, 06.10, 08.10, 09.10, 10.10, 11.10, 12.10, 13.10, 14.10, 15.10, 16.10,
17.10, 18.10, 19.10, 21.10, 22.10, 23.10, 25.10, 26.10, 27.10, 28.10, 31.10.
06.11, 09.11, 13.11, 17.11, 20.11, 24.11.
04.12, 14.12, 17.12.

Optællingsmetode

Ved hvert besøg på Vigelsø, er der aflagt et besøg i fugletårnet. Desuden er den nordlige del af øen gennemgået ad den samme rute.

I yngletiden er hele kysten og dæmningerne gennemgået een gang.

Ved hvert besøg noteres samtlige arter samt antal. Ved det årlige ynglefuglebesøg langs kysten og dæmningerne tegnes reder og andre ynglebeviser ind på feltkort.

Der er anvendt håndkikkert 10x42 og Leica 32x60.

Unger og æg af skarv på Vigelsø. Foto: Kurt Due Johansen.

Resultat

Ynglefugle

Ved registreringen er anvendt en række artsspecifikke kriterier for at afgøre, om et givet fuglepar har ynglet på lokaliteten. Det sikreste ynglebevis er fund af rede eller ungeførende fugle. I andre tilfælde er anvendt kriterier såsom gentagne observationer af syngende eller territoriehævdende hanner.

Ynglebestanden af en given art omfatter det antal par, der indleder ynglecycklus, dvs. anlægger rede og påbegynder æglægning. Det vil sige, at rapportens angivelser af antal ynglepar omfatter tallet af par med påbegyndt yngleforsøg.

Ikke-ynglefugle

Alle fugle, som raster på Vigelsø beskrives i rapporten. Overtrækkende individer noteres som "overflyvende" eller "trækkende".

Årets fugleobservationer er opdelt i årstiden:

Vinter: Januar og februar.

Forår: Marts, april og maj.

Sommer: Juni, juli og august.

Efterår: September, oktober og november.

Vinter: December.

7.2 Hvordan fungerede de nye strandenge, SV-området, ny yngleø i vestdæmningen og søterritoriet inden for Inddæmningen som habitater for fugle ?

7.2.1 Strandengene mod nord – N-området

Repetition

De nyetablerede strandenge består dels af et 1) afgravningsområde på morænedelen af Vesterhoved, beliggende i lidt højere kote end de laveste strandenge (2). De lave strandenge 2) består af afgravet materiale fra ”1” der er placeret på søterritoriet og begynder i kote ca. + 30 og stiger ganske svagt op mod ”1”. Der er i denne del af strandengen en større strandsø. Det lave strandengsområde og strandsøen overskylles ofte af salt vand fra Inddæmningen/Odense Fjord. Strandengene var overordnet vegetationsløse den første halvdel af året, hvorefter der begyndte at indfinde sig lidt ”tynd” vegetation på dele af arealerne.

Fuglenes udnyttelse af Strandengene N

Ynglefugle

Der var kun få ynglefugle på de nordlige strandenge: 1 muligt par strandskader.

Trækgæster på N-områdets strandenge, se nedenfor i skema:

Art/antal forekomst-dage ud af antal obsdage	JULI Antal dage med rastende fugle ud 8 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	AUGUST Antal dage med rastende fugle ud 12 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	SEPTEMBER Antal dage med rastende fugle ud 15 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	OKTOBER Antal dage med rastende fugle ud 25 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	NOVEMBER Antal dage med rastende fugle ud 6 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	DECEMBER Antal dage med rastende fugle ud 3obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle
Grågås	Rastende grågæs i 2 dage ud af 8 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 450+80	Rastende grågæs i 1 dag ud af 12 obsdage. Antal grågæs på gåsedagen: 300	0	Rastende grågæs i 2 dage ud af 25 obsdage. Antal grågås på gåsedagene: 132+5	Rastende grågæs i 3 dage ud af 6 obsdage. Antal grågås på gåsedagene: 32+35+170	Rastende grågæs i 1 dag ud af 3 obsdage. Antal grågås på gåsedagene: 110
Bramgås	0	0	0	0	0	0
Pibeand	0	0	0	0	0	0
Krikand	0					
Gråand	0	0	0	0	0	0
Spidsand	0	0	0	0	0	0
Hjejle	0	0	Rastende hjejler i 1 dag ud af 15 obsdage: Antal Hjejler på. hjejledagen: 300.	0	0	0
Vibe	0	0	Rastende viber i 1 dag ud af 15	Rastende viber i 4 dage ud af 25	Rastende viber i 1 dag ud af 6	0

			obsdage: Antal viber på. vibe- dagen: 120	obsdage: Antal viber på.vibe- dagene: 110+100+105+105	obsdage: Antal viber på.vibe- dagen: 110	
Alm. Ryle	0	Rastende alm. ryle i 1 dag ud af 12 obsdage. Antal ryler på ryledagen: 11	0	Rastende alm. ryle i 7 dage ud af 25 obsdage. Antal ryler på ryledagene: 60+20+30+16+100 +10+160.	Rastende alm. ryle i 1 dag ud af 6 obsdage. Antal ryler på ryledagen: 220.	0
Storspove	0	0	0	Rastende storspove i 2 dage ud af 25 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 1+85	0	0

6.2.3 Strandengene ved Østerhoved – NØ og Ø-området

De kunstig skabte strandenge på Østerhoved. Der har nu indfundet sig spredte bevoksninger af strandengsplanter som Strand-Gåsefod og Kveller. Foto: Kurt Due Johansen.

Repetition

De nyetablerede strandenge består af 3) afgravningsområde på morænedelen af Østerhoved, beliggende i lidt højere kote end de laveste strandenge (4). De lave strandenge (4) består af afgravet materiale fra ”3” der er placeret på søterritoriet og begynder i kote ca. + 30 og stiger ganske svagt

op mod ”3”. Der er i denne del af strandengen 4 strandsøer. Det lave strandengsområde og strandsøerne overskylles ofte af salt vand fra Inddæmningen/Odense Fjord. Strandengene var overordnet vegetationsløse den første halvdel af året, hvorefter der begyndte at indfinde sig lidt ”tynd” vegetation på dele af arealerne.

Fuglenes udnyttelse af Strandengene NØ og Ø

Ynglefugle

Strandskade 1-2 par, sølvmåge 80 par, svartbag 1 par.

Trækgæster NØ og Ø-området, se nedenfor i skema:

Fugleart	JULI Antal dage med rastende fugle ud 8 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	AUGUST Antal dage med rastende fugle ud 12 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	SEPTEMBER Antal dage med rastende fugle ud 15 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	OKTOBER Antal dage med rastende fugle ud 25 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	NOVEMBER Antal dage med rastende fugle ud 6 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	DECEMBER Antal dage med rastende fugle ud 3 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle
Grågås	Rastende grågæs i 8 dage ud af 8 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 216+116+1.100+1.152 +1.236+ 650+825+920	Rastende gæs i 11 dage ud af 12 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 650+825+920+674 +1.366+1.170+150 +670+890+600+200	Rastende grågæs i 13 dage ud af 15 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 55+2+280+ 310+15+550 +165+81+42 +300+320+60 +40	Rastende grågæs i 15 dage ud af 25 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 420+35+90+95 +230+60+15 +10+5+140+41 +22+44+15+10	Rastende grågæs i 3 dage ud af 15 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 110+40+7	Rastende grågæs i 3 dage ud af 3 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 90+120 +750
Bramgås	0	0	0	Rastende bramgæs i 10 dage ud af 25 obsdage. Antal bramgæs på gåsedagene: 200+30+60 +24+55+1+140 404+438+10	Rastende bramgæs i 2 dage ud af 6 obsdage. Antal bramgæs på gåsedagene: 1.450+200	0
Pibeand	0	0	0	0	Rastende pibeænder i 1 dag ud af 6 obsdage. Antal pibeænder på pibeanddagen: 20	0
Krikand	0	Rastende krikænder i 1 dag ud af 12 obsdage.	Rastende krikænder i 1			

		Antal krikænder på krikandedagen: 5	dag ud af 15 obsdage. Antal krikænder på krikandedagene: 8			
Gråand	0	0	0	0	0	0
Spidsand	0	0	Rastende Spidsænder i 1 dag ud af 12 obsdage. Antal spidsænder på spidsandedagen 1	0	0	0
Hjejle	0	0	Rastende hjejler i 2 dage ud af 15 obsdage: Antal hjejler: på hjejledagene: 900+350	Rastende hjejler i 8 dage ud af 25 obsdage. Antal hjejler på hjejledagene: 4.500+2.800 +1.500+1.800+ 8.500+6.000+ 20+155	0	0
Vibe	Rastende viber i 1 dag ud af 6 obsdage: Antal viber: på vibedagen: 16	0	0	Rastende viber i 11 dage ud af 25 obsdage: Antal viber: på vibedagene: 300+95+240 +140+50+334 +400+150+110 +250+60	Rastende viber i 1 dag ud af 6 obsdage: Antal viber: på vibedagen: 50	0
Alm. ryle	0	Rastende alm. ryle i 3 dage ud af 12 obsdage. Antal alm. ryle på ryledagene: 12+30+4	Rastende alm. ryle i 6 dage ud af 15 obsdage. Antal alm. ryle på ryledagene: 25+2+25+13+7 0+9	Rastende alm. ryle i 8 dage ud af 25 obsdage. Antal alm. ryle på ryledagene: 350+210+70 +150+50+4+ 10+60	Rastende alm. ryle i 2 dage ud af 6 obsdage. Antal alm. ryle på ryledagene: 16+15	Rastende alm. ryle i 1 dage ud af 3 obsdage. Antal alm. ryle på ryledagen: 710
Stor-spove	0	Rastende storspove i 5 dage ud af 12 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 5+10+57+70+10	Rastende storspove i 9 dage ud af 15 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 57+2+91+1+2 +96+112+27+6 0	Rastende storspove i 13 dage ud af 25 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 74+121+61+ 3+64+120+ 120+118+60+ 120+13+70+ 140	Rastende storspove i 4 dage ud af 6 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 96+25+2+5	Rastende storspove i 1 dag ud af 3 obsdage. Antal storspover på spovedagen: 25.

7.2.4 Det inddigede areal mod sydvest – SV-området

SV-området i eftersommeren 2017. Området er bevokset med Kveller i tusindvis. Mellem Kvelleren er ca. 1/3 af arealet vanddækket.
Foto: Kurt Due Johansen.

Repetition

Det nyetablerede SV-område mod sydvest består af en lavvandet del af søterritoriet, som er inddæmmet ved at trække en dæmning rundt om arealet. Ved kraftigt højvande løber vandet ind over dæmningen og fylder arealet. Ved lavvande løber vandet retur til søterritoriet via et overløbsbygværk. Vanddelen af arealet er på ca. 4 hektar og henlår først på sæsonen vegetationsløs med et vanddække på ca. 1/3 af arealet. Resten var sandbund/slambund. Senere på sæsonen blev vandarealet næsten helt dækket af planten Kveller. Dæmningerne lå vegetationsløse hen den første halvdel af året, hvorefter der indfandt sig lidt ”tynd” vegetation.

Fuglenes udnyttelse af SV-området

Ynglefugle

Strandskade 1 par, klyde 15 par, Sølvmåge 18 par, stormmåge 1 par. Forekomst af udpegningsarten klyde er særdeles værdifuld.

Forekomsten af vand på arealet er vigtigt, især for klyde. Vanddækningen vil falde i takt med fordampningen, da der sandsynligvis ikke i yngletiden vil ske supplering af vandet ved overløb fra fjorden, da højvande i de størrelser det kræver for at oversvømme SV trods alt er sjældne forår/sommer. Derfor bør det overvejes at hæve overløbskanten på udløbsbygværket lidt, således at vanddækningen pr. 1.5. er lidt større end i dag.

Trækgæster SV-området, se nedenfor i skema:

Art/antal forekomst-dage ud af antal obsdage	JULI 8obsdage	AUGUST 12obsdage	SEPTEMBER 15obsdage	OKTOBER 25obsdage	NOVEMBER 6obsdage	DECEMBER 3obsdage
Grågås	Rastende grågæs i 1 dag ud af 8 obsdage. Antal grågæs på gåsedagen: 8.	Rastende grågæs i 4 dage ud af 12 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 1.400+510+50+260	0	Rastende grågæs i 2 dage ud af 25 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 380+10	0:	0
Bramgås	0	0	Rastende bramgæs i 1 dag ud af 15 obsdage. Antal bramgæs på gåsedagen: 35.	Rastende bramgæs i 2 dage ud af 25obsdage. Antal bramgæs på gåsedagene: 25+170	0	0
Pibeand	0	0	Rastende pibeænder i 2 dage ud af 15 obsdage. Antal pibeænder på pibeandedagene: 230+25	Rastende pibeænder i 10 dage ud af 25 obsdage. Antal pibeænder på pibeandedagene: 70+50+100+50+200+80 100+200+40+300	0	0
Krikand	0	0	Rastende krikænder i 6 dage ud af 15 obsdage. Antal krikænder på krikandedagene: 110+110+15+45+50+200	Rastende krikænder i 9 dage ud af 25 obsdage. Antal krikænder på krikandedagene: 50+350+150+50+270+300 +50+20+100	0	Rastende krikænder i 1 dag ud af 3 obsdage. Antal krikænder på krikandedagen: 25
Gråand	0	0	0	Rastende gråænder i 3 dage ud af 25 obsdage. Antal gråænder på gråandedagene: 20+8+1	0	0
Spidsand	0	0	0	Rastende spidsænder i 5 dage ud af 25 obsdage. Antal spidsænder på spidsandedagene: 40+3+1+6+10		
Hjejle		Rastende hjejler i 2 dage ud af 12 obsdage. Antal hjejler på hjejledagene: 8+15	Rastende hjejler i 2 Dage ud af 15 obsdage: Antal hjejler på hjej-ledagene: 800+350	Rastende hjejler i 8 dage ud af 25 obsdage. Antal hjejler på hjejledagene: 500+250+3.000 +100+200+100 +1.700+4.000		

Vibe	0	Rastende viber i 1 dag ud af 12 obsdage. Antal viber på vibedagen: 1	Rastende viber i 2 dage ud af 15 obsdage. Antal viber på vibedagene: 5+25	Rastende viber i 5 dage ud af 15 obsdage. Antal viber på vibedagene: 5+250+800+20+150	0	0
Alm. Ryle	0	Rastende alm. ryle i 2 dage ud af 12 obsdage. Antal alm. ryler på ryledagene: 19+3	Rastende alm. ryle i 2 dage ud af 15 obsdage. Antal alm. ryler på ryledagene: 50+70	Rastende alm. ryle i 3 dage ud af 15 obsdage. Antal alm. ryler på ryledagene: 40+50+250	0	0
Storspove	0	0	0	Rastende storspove i 2 dage ud af 25 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 1+85.	0	0

7.2.5 Ny ø ved strømhul i den vestlige dæmning

Repetition

Den nye ø består af et dæmningsstykke i vestræmningen der er afskåret fra den øvrige dæmning af 2 strømrander. Øen ligger i kote ca. + 1 meter og består mod fjorden af store sten. Overfladen består af morænemateriale, der i 2017 var vegetationsløst.

Fuglenes udnyttelse af ny ø ved strømhul i den vestlige dæmning

Ynglefugle

Ederfugl 25 par og sølvmåge 34 par. Hvis man ser på størrelsen af øen, er yngleforekomsterne af ederfugl og sølvmåge større end på en tilsvarende dæmningsstrækning på resten af dæmningen, så allerede nu ser den kunstigt skabte ø til at virke som ynglelokalitet. Når vegetationen indfinder sig på øen bliver øen muligvis af endnu større værdi end i 2017 for ynglefugle.

Trækgæster

Der rastede ofte 40-50 skarver på kanten af strømranden på øen, ellers ikke.

7.3 KONKLUSION VEDR. FUGLENE I 2017 PÅ KUNSTIGE STRANDENGE MV.

Ynglefugle

Der var kun få ynglefugle (1 par strandskader) på N-området. På NØ og Ø-området ynglede der 2 par strandskader og sølvmåge og svartbag. I SV-området ynglede der udpegningsarten klyde samt sølvmåge og stormmåge. På øen i vestræmningen ynglede ederfugl og sølvmåge.

Trækgæster

N-området: 22 dage med **grågåse**, maksimum **450** fugle. **Hjejle** kun 1 dag med 300 fugle. **Vibe** 6 dage med maksimum **120** fugle. **Almindelig ryle** 9 dage med maksimum **220** ryler.

NØ og Ø-området: 53 dage med **grågås**. Maksimum **1.366**. **Bramgås** 12 dage med maksimum **1.450**. **Pibeand** 1 dag med **20** fugle. **Hjejle** 10 dage med maksimum **8.500** fugle. **Vibe** 13 dage med maksimum **400** fugle. **Almindelig ryle** 20 dage med maksimum **710** ryler. **Storspove** 32 dage med **140** storspover.

SV-området: **Grågås** med 7 dage med maksimum **1.400** fugle, **Bramgås** med 3 dage med maksimum **170** fugle. **Pibeand** med 12 dage med maksimum **230** fugle, **Krikand** med 16 dage med maksimum **350** fugle. **Hjejle** med 12 dage med maksimum **4.000** fugle. **Vibe** med 7 dage med maksimum **800** fugle. **Almindelig ryle** med 7 dage med maksimum **250** fugle.

Ny ø i vestdæmningen: **Skarv** 40-50 fugle.

Fraktskib i sejlrenden mellem Vigelsø og fastlandet. Foto: Kurt Due Johansen.

7.4 Fugleåret 2017, overordnet set.

Ynglefuglene

Skarv: Bestanden af skarv gik i 2017 frem til 232 par. Det er en fremgang fra 171 par i 2016.

Knopsvanen ligger fortsat på et meget lavt niveau med kun 6 par.

Gravand: 1 par, hvilket er første ynglebevis siden digebruddet. Før digebruddet ynglede op til 37 par – Fyns største bestand fostrede unger op i Fuglesøen.

Gråand var den eneste ynglende svømmeandart.

Troldand: Arten er forsvundet som ynglefugl efter digebruddet.

Ederfugl: Ca. 400 reder fundet, hvilket er en markant fremgang i forhold til 2016.

Klyde: Denne udpegningsart ynglede med 15 par i SV-området. Desværre blev der ikke produceret unger.

Vibe: Forsvundet som ynglefugl.

Rødben: Forsvundet som ynglefugl efter digebruddet.

Hættemåge: Genindvandret i 2015 som ynglefugl på Skalø med en mindre koloni, men gik tilbage i anal i 2017.

Stormmåge: Katastrofal tilbagegang som ynglefugl.

Sølvmåge: Holdt sig som den eneste af mågerne på et ”pænt” niveau som ynglefugl.

Sildemåge: Er nu forsvundet som ynglefugl efter digebruddet.

Havterne: En mindre koloni forsøgte at yngle på Molen, men dette mislykkedes.

Træktiden

Sølvhejre sås ved et besøg.

Grågås: Stor fremgang i forhold til de seneste 3 år med digebrud. Forekomsterne ligger dog stadig kun på en brøkdel af forekomsterne før digebruddet.

Bramgås: I modsætning til grågåsen, klarer bramgåsen sig fint med de færre arealer at græsse på. Mange bramgæs i foråret, men et ringe efterår.

Gravand: Pænt med rastende fugle i foråret, men stadig kun en brøkdel af antallet før digebruddet.

2 ungen havørne over Inddæmningen på Vigelsø. Vigelsø er fjordens vigtigste havørnelokalitet. Foto: Kurt Due Johansen.

Pibeand: Pænt med pibeænder i efteråret. Dog stadigvæk kun en brøkdel af de fugle der forekom før digebruddet.

Krikand: Fremgang i forhold til 2016, men forekomsterne ligger kun på 1/15 af forekomsterne før digebruddet.

Skeand: Stor tilbagegang. Arten er nu forsvundet fra Vigelsø efter at have forekommet i så mange eksemplarer, at den var en potentiel udpegningsart for Natura 2000 området Odense Fjord.

Troldand: Helt forsvundet efter at have forekommet med langt over 1.000 fugle før digebruddet.

Havørn: Holder skansen som fjordens bedste rastelokalitet.

Vandrefalk: Meget kraftig tilbagegang i forhold til før digebruddet. De færre byttedyr, som er en følge af digebruddet slår kraftigt igennem.

Hjejle: Stor fremgang i forhold til 2016 med mange fugle. Antallet af tilbragte hjejledage ligger dog kun på en 1/15 af det antal der blev tilbragt på øen før digebruddet.

Vibe: Fremgang i forhold til 2016. Antallet af vibedage tilbragt på Vigelsø ligger som hos hjejlen kun på en brøkdel af forholdene før digebruddet.

Almindelig ryle: Pæne flokke af rastende almindelig ryle i efteråret.

Storspoven var en positiv overraskelse, idet er en af de få arter der forekommer flere af i 2017 end før digebruddet !

Skarvkolonien ved Gåsebadet. Skarven gik frem på Vigelsø i 2017 i forhold til 2016.

8.0 ARTSGENNEMGANG 2016

Mellemskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*)

Ynglebestand

Totalbestand 232 par: 22 par i den lille skovbevoksning ved Gåsebadet, 51 par i poplerne på Vesterhoved + 159 par i buskene ved pumpen på Vesterhoved. Det er en lille fremgang fra 171 par i 2015.

Årsforekomst

Aktivitet ved kolonien fra 01. marts. Sidste fugle på øen set til 28.10.

Sølvhejre (*Egretta alba*)

Alle iagttagelser

22.10. 1 fugl.

Fiskehejre (*Ardea cinerea*)

Årsforekomst

Iagttaget i månederne februar, maj, juni, juli, august, september, oktober og november.

Maksimum antal fugle 23.08. 15 fugle. Det er en væsentlig nedgang fra 95 fugle i 2016.

Knopsvane (*Cygnus olor*)

Ynglebestand

6 par på den sydlige del af Vigelsø.

Årsforekomst

Iagttaget i månederne januar, april, maj, juni-december.

Største forekomst er 26 fugle 13.1.

Det er en væsentlig nedgang i antallet af fugle i forhold til 2016, hvor der iagttoges op til 72 fugle

Sangsvane (*Cygnus cygnus*)

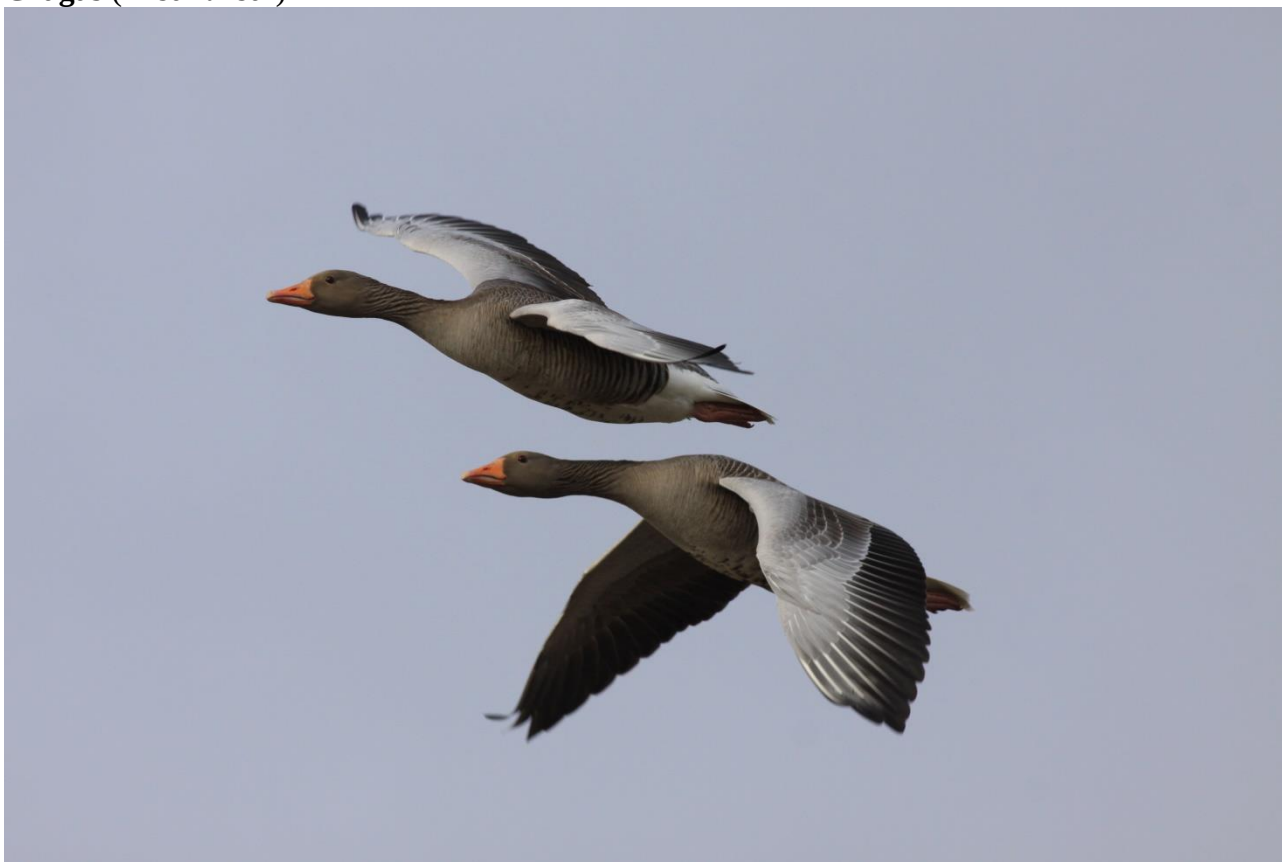
Alle iagttagelser

20.11. 6.

04.12. 21.

14.12. 10.

Grågås (*Anser anser*)

Grågåsen er en talrig gæst på Vigelsø. Foto: Søren Gjaldbæk.

Ynglebestand

11 par.

Årsforekomst

Vinter: Januarmaksimum 06.01. 210, februarmaks: 14.02. 60.

Forår: Martsmaks: 15.03. 44, aprilmax. 03.04. 25. og majmax. 22.05. 106 grågæs.

Sommer: Juni: 28.06. 60; julimax: 24.07. 566, Augustmax. var 14.08.1.470 fugle.

Efterår: Septembermax: 15.09. 550 fugle.

Oktobermaksimum er 01.10. 420 fugle.

November maksimum 20.11. 170 fugle.

2. vinterhalvår: December 17.12. 750 fugle.

Bemærkninger

De tidligere temmelig store forekomster af fugle i maj på vej til fældepladserne er stadigvæk kraftig reduceret. Sommer-efterårsforekomsterne steg kraftigt i 2017, men ligger stadig langt under de store forekomster fra før digebruuddet. Der skete et kraftigt fald i antallet af rastende gæs efter jagtstart på grågæssene 1.9.

Canadagås (*Branta canadensis*)

Samtlige iagttagelser

23.08. 38.

18.09. 19.

Bramgås (*Branta leucopsis*)

Årsforekomst

1. Vinterhalvår : Mange fugle: Januarmax 13.01. 600, februarmax 14.02. 120.

Forår : Martsmax 22.03. 4.500, aprilmax 26.04. 3.000, maj ingen fugle.

Efterår: Bramgæssene begyndte at raste fra ultimo september, 26.09. 35 bramgæs.

Oktobermaksimum 27.10. 438. Novembermaksimum 06.11. 1.450. Ingen december

Bemærkninger

Mange rastende bramgæs i foråret, på linie eller lidt under forekomsterne i 2016. Det var et ringe efterår, hvilket det også var i resten af Odense Fjord.

Mørkbuget knortegås (*Branta bernicla*)

Samtlige iagttagelser

06.10. 5.

25.10. 1.

Gravand (*Tadorna tadorna*)

Ynglebestand

1 par med unger er første ynglefund siden digebruddet. Der er tidligere iagttaget op til 37 kuld i Fuglesøen.

Årsforekomst

Vinter: Januarmax 02.01. 4, februarmax 21.02.8.

Forår: Martsmax 27.03. 80, aprilmax 10.04. 60, majmax 15.05. 50.

Sommer: Junimax 18.06. 90, julimax 04.07. 15, augustmax. 21.08. 1.

Efterår: Septembermax 08.09. 10, oktober-november ingen.

Vinter: December ingen.

Gravanden genindvandrede med 1 ynglepar til Vigelsø i 2017. Indtil digebruddet var Vigelsø Fyns vigtigste ynglelokalitet for arten med op til 37 ynglepar. Foto: Kurt Due Johansen.

Pibeand (*Anas penelope*)

Årsforekomst

1. Vinterhalvår: Januarmax 16.01. 2, februar ingen.

Forår: Martsmax 27.03. 75, aprilmax 06.04. 80, maj eneste obs 09.05. 16..

Sommer: Juni-juli ingen, august, eneste obs 23.08. 5.

Efterår: Septembermax: 14.09. 230, oktobermax: 08.10. 1.150 fugle, novembermax 06.11. 220.

December: Ingen

Bemærkninger

Forår, betydeligt færre end 2015. En enkelt større forekomst i efteråret, ellers forekomster langt under, hvad der forekom da Inddæmningen var fersk før stormen Bodil.

Knarand (*Anas strepera*)

Ynglebestand

Ingen ynglefugle.

Årsforekomst – alle iagttagelser

09.05. 2.

09.10. 1.

Krikand (*Anas crecca*)

Årsforekomst

Vinter: Ingen.

Forår: Marts, eneste obs: 20.03. 18 ingen. April-maj: Ingen.

Sommer – alle fugle: 23.08. 5.

Efterår: Septembermax. 26.09. 200. Oktobermax 05.10. 350. November ingen.

December, kun 1 observation, 14.12. 50.

Bemærkninger

Flere fugle i 2017 end 2014. 2015 og 2016, men der er stadig langt op til forekomsterne før digebruddet.

Gråand (*Anas platyrhynchos*)

Ynglebestand

6 par Inddæmningen fundet under ø-gennemgangen 15.05..

Årsforekomst

1. vinterhalvår: Januar: 13.01. 15 og februar: Ingen.

Forår: Marts maksimum: Marts: 22.03. 5 fugle. April: ingen, maj maksimum: 09.05. 5.

Sommer: Juni: 01.06. 12.

Jul: 04.07. 4.

August: 23.08. 16.

Efterår: September: 10.09. 76.

Oktober: 25.10. 58.

November: 13.11. 250.

2. vinterhalvår: December: 04.12. 186.

Bemærkninger

Gråandens forekomst i Inddæmningen er nu blevet meget uregelmæssig. Forårsforekomsterne var særdeles små.

Spidsand (*Anas acuta*)

Årsforekomst

1. Vinterhalvår:

Ingen.

Forår- alle iagttagelser:

Marts: 28.03. 24, april: 25.04. 2, maj, en iagttagelse: 09.05. 2.

Sommer: ingen.

Efterår: September: 17.09. 4, oktober: 03.10. 40, november: 24.11. 66.

2. vinterhalvår: 1 iagttagelse, 14.12. 10.

Bemærkninger

Forårsforekomsterne var små.

Efterårsforekomsterne var ikke store, men egentlig ”pæne”, når man betænker, at der stort set ikke var vegetation på de nye strandenge.

Spidsænderne anvender tilsyneladende kun Vigelsø, når det er højvande i fjorden.

Atlingand (*Anas querquedula*)

Alle iagttagelser

Ingen.

Skeand (*Anas clypeata*)

Ynglebestand

Ikke ynglende.

Årsforekomst – alle iagttagelser

Ingen overhovedet !

Bemærkninger

Det er nærmest ”katastrofalt”, at skeanden nu slet ikke forekommer i Vigelsøs Inddæmning mere. Skeanden er en af de arter, som digegennembruddet har ramt hårdt. Tidligere forekom op til 450 fugle, og forekomsten berettigede faktisk til optagelsen på listen over udpegningsarter for Odense Fjord !

Svømmeand sp. (*Anas sp.*)

Alle iagttagelser

03.09. 35, 08.09. 100, 12.09. 130, 24.09. 205, 29.09. 15
01.10. 47, 16.10. 520 og 18.10. 25.

Bemærkninger

Langt de fleste svømmeænder sp. er sandsynligvis pibeænder.

Taffeland (*Aythya ferina*)

Alle iagttagelser

Ingen.

Bemærkninger

Digegennembruddet er af stor negativ betydning for denne art.

Troldand (*Aythya fuligula*)

Ynglebestand

Ingen ynglefugle. Ynglede før digebruddet.

Årsforekomst – alle iagttagelser
Ingen forekomser !

Bemærkninger

Digegennembruddet har haft en meget stor negativ betydning for denne art. Tidligere sås arten almindeligt året rundt med op til mere end 1.000 fugle.

Ederfugl (*Somateria mollissima*)

Ynglebestand

Ca. 400 par. 393 reder blev fundet 15.05. under gennemgangen af den sydlige del af Vigelsø. Det er en kraftig stigning i forhold til 2016, hvilket kunne tyde på, at der i 2017 ikke var ræv på Vigelsø i Inddæmningen.

4 kuld voksede op i selve inddæmningen, hvilket ikke sås før digebruddet.

Årsforekomst

En del rastende fugle i foråret, især på vestkysten af Vigelsø samt inde i Inddæmningen, bl. a. i alt 200 fugle 10.04.2017. De seneste fugle inde i Inddæmningen sås 04.07. (10 fugle).

Bemærkninger

Ederfuglen er en af de fuglearter der klarer sig bedst trods digebruddet. Det skyldes, at ederfuglen anbringer sin rede på dæmningerne og Østerhoved.

Antallet af ynglende ederfugle var i 2017 markant større end året før. Ederfuglen klarer sig godt trods digebruddet, da de fleste anbringer deres rede på digerne og på Østerhoved. Foto: Kurt Due Johansen.

Hvinand (*Bucephala clangula*)

Samtlige iagttagelser

13.01. 6.

08.03. 7, 20.03. 44 og 22.03. 30

04.12. 5 og 14.12. 2.

Foto: Kurt Due Johansen.

Toppet Skallesluger (*Mergus serrator*)

Alle iagttagelser

09.05. 8.

01.06. 2.

Hvepsevåge (*Pernis apivorus*)

Samtlige iagttagelser

15.05. 1 trækker nord.

Rød glente (*Milvus milvus*)

Samtlige iagttagelser

21.10. 1 trækker sydøst.

Havørn (*Haliaeetus albicilla*)

Årsforekomst

Der foreligger iagttagelse af 52 havørne, hvilket næsten er det samme antal som i 2016, hvor der iagttoges 59 havørne. Der er naturligvis tale om en lang række gengangere. Maksimum er 4 havørne sammen 06.10.

Arten er iagttaget i 10 af årets måneder. April og juni er de eneste måneder uden havørneiagttagelser.

Bemærkninger

Vigelsø var i 2017 stadig kernelokalitet for havørn i Odense Fjord på trods af digebruddet.

Rørhøg (*Circus aeruginosus*)

Samtlige iagttagelser

09.05 1 han, 29.05. 1.

18.06. 1.

24.07. 1 hun, 26.07. 1 hun.

23.08. 2.

12.09. 1 og 18.09. 1 fugl.

Spurvehøg (*Accipiter nisus*)

Samtlige iagttagelser

20.09. 1 trækker syd og 26.09. 2.

Blå kærhøg (*Circus cyaneus*)

Alle iagttagelser

Ingen iagttagelser overhovedet, hvilket er bemærkelsesværdigt !

Musvåge (*Buteo buteo*)

Årsforekomst

1-3 fugle iagttaget månederne februar, maj, september, oktober og november. I alt iagttaget 14 fugle.

Fjeldvåge (*Buteo lagopus*)

Alle iagttagelser

02.01. 1.

01.03. 1.

18.10. 1, 27.10. 1.

04.12. 1.

Fiskeørn

Alle iagttagelser

10.09. 1 overflyvende.

Tårnfalk (*Falco tinnunculus*)

Ingen ynglepar.

Alle iagttagelser

Iagttaget marts, august, september og oktober med 1-3 fugle.

Vandrefalken er gået markant tilbage på Vigelsø. Her er det en ungfugl. Foto: Keld Skytte Petersen.

Vandrefalk (*Falco peregrinus*)

Der foreligger 4 iagttagelser af 1 fugl, hvilket er et meget lavt antal, det laveste i 2000-årene.

08.03. 1.

17.09. 1.

13.10. 1 og 22.10. 1.

Bemærkninger

Det lave antal vandrefalke efter digebruuddet er muligvis en funktion af at der nu er langt færre fugle på Vigelsø, som jo er artens bytte. En anden del-årsag *kan* være, at der er begyndt at holde et par vandrefalke til ved en redekasse på Fjernvarme Fyn (det tidligere Fynsværket). Det er muligt at det er de fugle, der tidligere sås på Vigelsø ?

Fasan (*Phasianianus colchicus*)

Samtlige iagttagelser

09.05. 1.

Grønbenet rørhøne (*Gallinula gallinula*)

Ynglebestand

1 sandsynligt par i dammen ved Hestestalden.

Blishøne (*Fulica atra*)

Ynglebestand

1 par i dammen ved Hestestalden.

Strandskade (*Haematopus ostralegus*)

Ynglebestand

Kun 2 par på Sydøen, hvilket er et lavt antal.

Årsforekomst

Der blev på intet tidspunkt iagttaget mere end 9 strandskader på Vigelsø (09.05), hvilket er et særdeles lavt antal.

Klyde (*Recurvirostra avosetta*)

Ynglebestand

For første gang siden digebruddet, forsøgte klyden at yngle på Vigelsø. 15 par lagde an til at yngle i SV området i Inddæmningen, men ingen unger kom på vingerne. Første iagttagelse blev gjort 09.05 (4 fugle). Seneste iagttagelse er 8 fugle 10.06.

Lille præstekrave (*Charadrius dubius*)

Årsforekomst – samtlige iagttagelser

22.05. 3 fugle og 23.08. 1 fugl.

Bemærkninger

Det var ellers forventeligt, at lille præstekrave ville yngle på Vigelsø i 2017 pga. de store vegetationsløse flader, som er artens foretrukne ynglehabitat, men den ynglede tilsyneladende ikke.

Stor præstekrave (*Charadrius hiaticula*)

Årsforekomst – alle iagttagelser

07.08. 15, 23.08. 17.

10.09. 1 og 26.09. 9 fugle.

Bemærkninger

Ingen store observationer, men dog trods alt forekomst på efterårstrækket. Fuglene forekom på de stort set bare flader på de kommende strandenge i N-området og NØ- og Ø-området.

Strandhjeje (*Pluvialis squatarola*)

Årsforekomst

12 iagttagelser af tilsammen 64 fugle.

Maj: 15.05. 3 SV-området.

August: 2 iagttagelser med maksimum 12 fugle 07.08.

September: 3 iagttagelser af maksimum 7 fugle 12. og 26.09.

Oktober: 6 iagttagelser af maksimum 10 fugle 27.10.

Bemærkninger

Det pæne antal strandhjejer er fugle der fouragerede på de nye strandenge, både i N-området, NØ og Ø-området og SV-området.

Hjejer på Vigelsø. Foto: Kurt Due Johansen.

Hjeje (*Pluvialis apricaria*)

Årsforekomst

Første halvårs Vinter: Ingen.

Sommer: Ingen.

Efterår: Første fugle sås 21.08.

August: 2 iagttagelser: 21.08. 8 og 23.08. 600.

September: 6 iagttagelser af maksimum 12.09. 800 fugle.

Oktober: 17 iagttagelser af maksimum 8.500 fugle 11.10.

November: Kun 1 iagttagelser 09.11. 1.100 overflyvende hjejler.

December: Ingen.

I forhold til før digebruuddet er antallet af hjejler lavt og det er bemærkelsesværdigt, at der kun er iagttaget hjejler på én dato i november og dette endda kun overflyvende og ikke rastende.

Til gengæld var der langt flere rastende hjejler i 2017 i forhold til 2016. De fleste hjejler rastede på de vegetationsløse strandenge på Østerhoved. Der sås dog periodevis også mange rastende hjejler i SV-området, som er specielt designet til hjejlerne. F.eks. 4.000 hjejler her 21.10.

Flaskehalsen for hjejlerne på Vigelsø er bl. a. højvandet i særdeles mange dage. Under disse højvande står store dele af strandengene i N-området og NØ og Ø-området under vand og SV-området har åbenbart ikke været attraktivt nok til at kunne erstatte de oversvømmede strandenge i N, NØ og Ø-området.

Vibe (*Vanellus vanellus*)

Ynglebestand

Ingen ynglepar.

Årsforekomst

Januar-februar. Ingen.

Forår: Ingen.

Sommer: Junimax: Ingen, Juli, 1 iagttagelse: 17.07. 18, august, 1 iagttagelse 23.08. 1 vibe.

Efterår: September 7 iagttagelser af maksimum 150 fugle 14.09.

Oktober 16 iagttagelser af maksimum 910 fugle 11.10.

November 1 iagttagelse 06.11. 180.

Decembermax: Ingen.

Opsummering

Der rastede langt flere viber i 2017 end 2016. Vigelsøs betydning for viber er dog gået kraftigt ned og der raster nu kun en brøkdel af hvad der rastede før digebruuddet. Før digebruuddet var Vigelsø den vigtigste rastelokalitet på Fyn overhovedet om efteråret. Der rastede viber på alle de kunstigt anlagte strandenge, både N-området, NØ og Ø-området samt SV-området.

Som hjejlen er viben også reduceret i antal som gæst på Vigelsø. Men selv om viben er gået tilbage, skete der det positive på øen, at antallet øgedes i forhold til 2016. Foto: Kurt Due Johansen.

Islandsk ryle (*Calidris canutus*)

Årsforekomst – samtlige iagttagelser

15.05. 1

07.08. 15, 23.08. 6.

10.09. 1.

Bemærkninger

De islandske ryler rastede hovedsagelig på Østerhoveds strandenge. Maj-fuglene sås dog i SV-området.

Dværgryle (*Calidris minuta*)

Samtlige iagttagelser

26.09. 1 Østerhoveds strandenge.

Krumnæbbet ryle (*Calidris ferruginea*)

Samtlige iagttagelser

07.08. 2.

Den almindelige ryle gik i 2017 frem på Vigelsø. Forekomsterne er dog stadig lavere end før digebruddet. Foto: Keld Skytte Petersen.

Almindelig ryle (*Calidris alpina*)

Årsforekomst

Vinter: 02.01. 55, 04.01. 25 og 16.01. 20..

Forår: 23.03. 35..

Sommer: Junimax: Ingen, Julimax: Ingen. August, 5 iagttagelser af maksimum 30 fugle 13.08..

Efterår: Septem, 9 iagttagelser af maximum 100 10.09..

Oktober, 18 iagttagelser af maksimum 400 fugle 06.10..

November, 4 iagttagelser af maksimum 235 fugle 20.11..

December: 1 iagttagelser – 04.12. 710 almindelig ryler.

Bemærkninger

I efteråret og 2. vinterhalvår sås mange almindelig ryler, især højvandsrastende. Der sås så mange som 710 ryler. Fuglene sås på alle de kunstige strandenge, N-området, NØ og Ø-området og SV-området.

Dobbeltbekkasin (*Gallinago gallinago*)

Alle iagttagelser

07.08 1 og 23.08. 1.

Lille kobbersneppe (*Limosa lapponica*)

Årsforekomst – samtlige iagttagelser

07.08. 12 og 23.08. 1.

10.09. 4.

Bemærkninger

Fuglene sås især på strandene i NØ- og Ø-området.

Lille regnspove (*Nuvenius phaeopus*)

Samtlige iagttagelser

23.08. 2 trak syd.

Stor regnspove (*Numenius arquata*)

Årsforekomst

Første vinterhalvår: Januar 3 iagttagelser af 28 fugle på 2 datoer: 02.01 og 16.01. Februar: Ingen.
Forår: Marts, 1 iagttagelse 20.03. 1. April: 4 iagttagelser af maksimum 10 fugle 03. og 10.04. Maj, 1 iagttagelse 09.05 1 fugl.

Sommer: Juni og juli ingen. August: 5 iagttagelser af maksimum 70 fugle 23.08.

Efterår: September, 9 iagttagelser af maksimum 112 fugle 04.09. Oktober, 15 iagttagelser af maksimum 142 fugle 27.10. November, 4 iagttagelser af maksimum 96 fugle 13.11.

2. vinterhalvår: December, 1 iagttagelse 04.12. 25 store regnspover.

Bemærkninger

Stor regnspove blev en af de positive overraskelser i 2017, idet der rastede temmelig store flokke på Vigelsø, både på morænedelen af Østerhoved samt på de kunstige strandenge i N-området og NØ og Ø-området.

Sortklire (*Tringa erythropus*)

Samtlige iagttagelser

07.08. 1.

Rødben (*Tringa totanus*)

Ynglebestand

Ingen !

Årsforekomst

Første vinterhalvår: 02.01. 5., februar ingen.

Forår: 15.05. 1.

Sommer: Juni og juli ingen. August, 2 iagttagelser: 07.08. 12 og 23.08. 16.

Efterår: September, 4 iagttagelser: 10.09. 1, 14.09. 2, 15.09. 3 og 26.09. 1. Oktober: Ingen.

November, 1 iagttagelse: 20.11. 10.

Andet vinterhalvår: December, 1 iagttagelse 14.12. 9 fugle.

Bemærkninger

Ingen større iagttagelser. Fuglene blev set på alle kunstige strandenge.

Syddiget på Vigelsø. Der er ikke meget dige tilbage og inden for de nærmeste år vil den sidste rest sikkert forsvinde. Foto: Kurt Due Johansen.

Hvidklire (*Tringa nebularia*)

Alle iagttagelser

24.07. 10.

07.08. 9, 13.08. 30, 23.08. 6.

10.09. 1, 14.09. 3, 26.09. 1.

27.10. 4.

Tinksmed (*Tringa glareola*)

Samtlige iagttagelser

07.08.1.

Mudderklire (*Actitis hypoleucos*)

Alle iagttagelser

09.05. 1, 15.05. 1.

07.08. 11 og 23.08. 4.

Stenvender (*Arenaria interpres*)

Samtlige iagttagelser

09.05. 1 og 15.05. 1.

Hættemåge (*Larus ridibundus*)

Ynglebestand

For første gang siden 2015, da hættemågen vendte tilbage som ynglefugl på Vigelsø, har arten ikke ynglet i 2017.

Årsforekomst

Januar: Maxforekomst 13.01. 20. Februar-marts: Ingen.

Marts-april: Ingen. Maj: 09.05. 2.

Juni: 01.06. 3, juli: Ingen, august: 5 iagttagelser, maxforekomst 04.08. 65.

September: 9 iagttagelser, maxforekomst 26.09. 90, oktober: 11 iagttagelser, maxforekomst 15.10. 50. November: 4 forekomster, maxforekomst 24.11. 40.

December: 1 forekomst 14.12. 20.

Stormmåge (*Larus canus*)

Ynglebestand

56 par: (31 par Vesterhoved og Sydøen, 3 par Knoppen, 11 par Skalø, 11 par Vigelsø Kalv).

Bemærkninger

Der er intet mindre tale om en katastrofal tilbagegang for stormmåge på Vigelsø. Tilbagegangen har været i gang i en del år og alene fra 2016 til 2017 er arten gået tilbage fra 178 par i 2016 til altså 56 par i 2017.

Sildemåge (*Larus fuscus*)

Ynglebestand

Sandsynligvis IKKE ynglende.

Samtlige iagttagelser er:

19.05. 1, 23.04. 2, 25.04. 6.

09.05. 1.

Bemærkninger

Der er tale om en meget kraftig tilbagegang gennem de seneste år, der nu er kulmineret i, at arten er forsvundet helt som ynglefugl. Der kan kun gættes på årsagerne, som *kan* være tilstedeværelse af ræv igennem mange år, en årsag der først rigtig slår igennem i 2017.

Sølvmåge (*Larus argentatus*)

Ynglebestand

306 par: 256 par på den sydlige del af Vigelsø + 50 par Skalø.

Årsforekomst

Arten er iagttaget alle årets måneder på Vigelsø. Store forekomster er: 23.03. 2.000, 16.04. 1.500.

Svartbag (*Larus marinus*)

Ynglebestand

2 par: 1 par Østerhoved og 1 par Vesterhoved.

Årsforekomst

Iagttaget marts, april, maj, juni, juli, august og september.

Splitterne (*Sterna sandvicensis*)

Samtlige iagttagelser

09.05. 1 overflyvende fugl.

Havterne (*Sterna paradisaea*)

Ynglebestand

6-7 par Molen i yngleforsøg. Forlod lokaliteten kort tid efter 15.05. Senere sås op til 6 fugle i Kystlagunen og omkring SV-området, men ingen yngleforsøg gjordes her. Sidste fugl sås 18.06.

Dværgterne (*Sterna albifrons*)

Samtlige iagttagelser

13.08. 1 fouragerer i Inddæmningen.

Ringdue (*Columba palumbus*)

Ynglebestand

8 par.

Årsforekomst

Største flok er 250 fugle 17.01.

Stor flagspætte (*Dendrocygna major*)

Ynglebestand

1 par.

Sanglærke (*Alauda arvensis*)

Ynglebestand

Ynglende på Sydøen med 11 par på den sydlige del af Vigelsø (Østerhoved + Vesterhoved).

Landsvale (*Hirundo rustica*)

Ynglebestand

1 sandsynligt ynglepar.

Årsforekomst

6 iagttagelser: 09.05. 1, 15.05. 1, 07.08. 1, 23.08. 2, 10.09. 3 og 17.09. 2.

Engpiber (*Anthus pratensis*)

Ynglebestand

1 muligt par på engen på Nordøen.

Årsforekomst

Ud over forekomsten 09.05. på engen på Nordøen kun en yderligere iagttagelse: 26.09. 10 fugle på den sydlige del af Vigelsø.

Gul vipstjert (*Motacilla flava*)

Samtlige iagttagelser

1 07.08. Østerhoved.

Hvid vipstjert (*Motacilla alba*)

Ynglebestand

4 par, heraf 1 par i Fugletårnet.

Samtlige iagttagelser

09.05. 3, 01.06. 1, 07.08. 15 og 23.08. 1.

Gærdesmutte (*Troglodytes troglodytes*)

Ynglebestand

3 par.

Bynkefugl (*Saxicola rubetra*)

Alle iagttagelser

07.05. 1.

Solsorten er en af Vigelsøs almindelige ynglefugle på den nordlige del af øen. Foto: Kurt Due Johansen.

Solsort (*Turdus merula*)

Ynglebestand
12 par.

Sangdrossel (*Turdus philomelos*)

Samtlige iagttagelser
09.05. 1 fugle.

Kærsanger (*Acrocephalus palustris*)

Samtlige iagttagelser

1 fugl syngende 07.05. er sandsynligvis en fugl på træk nordover.

Gulbug (*Hippolais icterina*)

Ynglebestand

Ikke optalt i år.

Gærdesanger (*Sylvia curruca*)

Ynglebestand

3 par.

Tornsanger (*Sylvia communis*)

Ynglebestand

Ikke optalt i år.

Havesanger (*Sylvia borin*)

Ynglebestand

Ikke optalt i år.

Munk (*Sylvia atricapilla*)

Ynglebestand

10 par.

Skovsanger (*Phylloscopus sibilatrix*)

Samtlige iagttagelser

2 fugle 09.05.

Gransanger (*Phylloscopus collybita*)

Ynglebestand

5 par.

Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*)

Ynglebestand

3 par.

Blåmejse (*Parus caeruleus*)

Ynglebestand

Ingen.

Musvit (*Parus major*)

Ynglebestand

10 par.

Allike (*Corvus monedula*)

Ynglebestand

1 par.

Råge (*Corvus frugilegus*)

Ynglefugle

Ikke optalt i år.

Sortkrage (*Corvus corone corone*)

Samtlige iagttagelser

29.03. 1.

Gråkrage (*Corvus corone cornix*)

Ynglebestand

8 par.

Ravn (*Corvus corax*)

Samtlige iagttagelser
09.05. 1 overflyvende.

Stær (*Sturnus vulgaris*)

Ynglebestand
1 par.

Årsforekomst
Iagttaget maj til oktober. Største forekomster er 28.07. 250, 31.07. 400 og 11.10. 1.000 fugle.

Bemærkninger
Det var heldigvis et bedre år for stæren i 2017 end 2016 med op til 1.000 stære på Vigelsø.

Bogfinke (*Fringilla coelebs*)

Ynglebestand
9 par.

Grønirisk (*Carduelis chloris*)

Ynglebestand
1 par.

Stillits (*Carduelis carduelis*)

Ynglebestand
2 par.

Tornirisk (*Carduelis cannabina*)

Samtlige iagttagelser
07.08. 5.

Bjergirisk (*Carduelis flavirostris*)

Alle iagttagelser
14.12. 20.

Gulspurv (*Emberiza citrinella*)

Ynglebestand

3 par.

Rørspurv (*Emberiza schoeniclus*)

Ynglebestand

1 par Vesterhoved.

Samtlige iagttagelser

09.05. 1, 26.09. 3.

Nye tider i Inddæmningen. Efter stormen Bodil i 2013 er Vigelsøs Inddæmning en del af søterritoriet. Her er vandet på vej ind ved begyndende højvande. Foto: Kurt Due Johansen.